

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ
РОЗВИТКУ ДИТИНИ**

РЕФЕРАТ

НА

ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

освітній ступінь «Магістр»

на тему:

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРИ ЯК ЗАСОБУ КОРЕКЦІЇ
ДЕСТРУКТИВНИХ ЕМОЦІЙ І ПОЧУТТІВ ДІТЕЙ**

Виконала: студентка II курсу, 6013 групи,

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

ОПП: Дошкільна освіта

Кабанець Аліна Валентинівна

Керівник: доц. Авраменко О.О.

Рецензент: доц. Лемещук М.А.

Умань

ВСТУП

Наше стрімке життя з його несталістю та стресовими ситуаціями, бурхливим, невпинним потоком інформації теле-, кіно-, відеопродукцією, насиченою різноманітними ефектами, жахами тощо, повідомлення й чутки про зростання злочинності – лягає тягарем на психічну систему дітей. Захистити внутрішній світ малят від негативних вчинків, від виникнення в них необгрунтованих страхів – спільна турбота всіх, хто має справу з дітьми.

Формування почуття особистої та культурної ідентичності, проходить від 2 до 6 років, супроводжується різними сильними емоціями і переживаннями, які дитина повинна навчитися інтегрувати в структуру власної особистості. Досить тяжке завдання: знайти вихід почуттю страху і тривоги, гніву і горю, любові і радості, та ін. притаманне як для дітей так і для їх батьків. Діти знаходять багато рішень цьому важкому завданню, але, яким би воно не було, вони все-таки переживають конфлікт.

Страх – це стан збудливості, напруження або настороження, що викликаний певними обставинами.

Страх бере свій початок у ранньому дитинстві і продовжується все життя, якщо вчасно не звернути на нього увагу.

Звичайно, страх не є однозначно шкідливим. Будь-яка емоція виконує конкретну функцію і допомагає дитині орієнтуватися в навколишньому середовищі. Позитивна функція страху полягає в забезпеченні самозбереження. Але є й інші ситуації, в яких краще не боятися.

Виховання і навчання дитини в дошкільному віці виступає новим кроком входження в оточуючий світ. Важлива роль в оптимізації процесів соціальної адаптації дітей належить закладам дошкільної освіти тому, що саме там відбувається активне формування особистості. Вивчення характеру процесу соціальної адаптації дошкільників, аналізу зовнішніх і внутрішніх факторів, що її ускладнюють, – це можливість відповісти на основне питання

психолого-педагогічної практики: як підготувати дітей до повноцінної інтеграції в суспільство.

Аналіз сучасних досліджень в галузі дошкільного дитинства (Л. Артемова, Г. Беленька, О. Богініч, А. Богуш, З. Борисова, Н. Гавриш, Н. Голота, О. Кононко, Н. Кот, С. Ладивир, І. Луценко, М. Машовець, Т. Поніманська та ін.) свідчить про інтенсивні пошуки вчених і практиків щодо оновлення змісту освіти й виховання дітей, реалізації особистісно орієнтованих виховних технологій, організаційно-педагогічних умов функціонування освітніх закладів різних типів, психолого-педагогічних умов оптимального розвитку дітей у сім'ї та закладах дошкільної освіти. У всіх дослідженнях пріоритетними є особистість дитини, обґрунтування умов її розвитку.

Це дало нам можливість визначити основні напрями наукових пошуків в контексті дошкільного дитинства. Звертає на себе увагу той факт, що особливе місце в наукових пошуках займає питання соціалізації дітей дошкільного віку, адже сучасна соціокультурна ситуація характеризується високою динамічністю, що, в свою чергу, вимагає від нового покоління інтенсифікації адаптативних механізмів та мобільності на шляху пристосування в умовах постійної змінності оточуючого середовища.

Мета дослідження: проаналізувати природу страхів у дітей дошкільного – молодшого шкільного віку як наслідок перебігу адаптаційного періоду до умов ЗДО.

Завдання:

1. Проаналізувати стан дослідженості проблеми наукового пошуку.
2. Виявити особливості деструктивних проявів емоційної сфери - страхів у дітей дошкільного віку.
3. Обґрунтувати ефективність гри як засобу корекції страху у дітей дошкільного віку.
4. Розробити рекомендації для батьків та психологів з метою попередження виникнення страхів у дітей означеного віку.

Об'єкт дослідження: емоційна сфера дітей дошкільного-молодшого шкільного віку як особистісно-суб'єктивний компонент .

Предмет дослідження: особливості проявів деструктивних характеристик емоційної сфери в умовах педагогічного процесу закладу дошкільної освіти .

В И С Н О В К И

В цілому дослідження підтвердило висунуту гіпотезу і показало, що існують певні детермінанти страху і позитивні зміни в емоційній сфері дитини – дошкільника можуть бути досягнуті за умови спеціальної організації психолого-педагогічних впливів та використання системи психолого-корекційних прийомів з урахуванням причин виникнення страхів, індивідуальних особливостей переживання страхів кожною дитиною змісту цих переживань.

Найсприятливіші умови для творчості й самовияву кожною дитиною свого внутрішнього світу, за словами О.Запорожця (1986), створює гра, в процесі якої вдосконалюються всі сфери особистості, в тому числі й емоційно - почуттєва.

Експериментальне дослідження, яке було проведене в закладі дошкільної освіти №34 м.Умані, дало змогу пересвідчитись, що страх, який притаманний зазвичай кожній третій дитині дошкільного віку, можна подолати засобами гри.

Під час дослідження ми з'ясували, що для більшості дітей притаманне почуття страху, однак в експериментальній групі, де систематично проводились ігрові ситуації та ігри, показник зменшився до 45%, тоді як на початку експерименту становив 65%. У контрольній групі зменшився до 65%, на початку становив 68%. Аналіз емоційного страху, який ми спостерігали в більшості дітей, в процесі ігрової діяльності зменшився (28% - контрольна група, 19 % - експериментальна група), під час ознайомлення із казковими героями, персоніфікованими тваринами, транспортом (20% - контрольна група, 13% - експериментальна група), рідше – з дітьми, фізично

сильнішими за них (9% - контрольна група, 8% - експериментальна група) II блок запитань). Вияв страху був і перед несподіваними різкими рухами, кепкуванням інших дітей, нерозумінням та неприйняттям їх оточуючими (8% - контрольна група, 11% - експериментальна група) .

Проведене дослідження доводить, що діти дошкільного віку схильні до великої кількості страхів, особливо яскраво з яких проявляється страх темряви, казкових персонажів, чужих людей, війни, тварин. Високий та середній рівень тривожності який переважає в обох групах може бути в якійсь мірі викликаний великою кількістю страхів. Бо перша похідна тривоги - це страх. Краще боятися чогось, ніж невідомо чого, і тривога починає зв'язуватися з певними ситуаціями-стимулами. У тривожної дитини цей зв'язок надзвичайно міцний. Страх дає деяку невизначеність - якщо я боюся собак, то можу спокійно гуляти там, де їх немає і відчувати себе в безпеці. Також негативний емоційний психологічний стан більшості випробовуваних, вказує на присутню тривожність.

Для вивчення факторів, що викликають страхи у дітей дошкільного віку, нами повторно була використана малюнково-проективна методика «Мій страх», у якій діти контрольної та експериментальної груп відобразили свої страхи.

Частина дітей в своїх малюнках показали, що вони бояться висоти, вигаданих істот, темноти, тварин, комах. Однак малюнки дітей з експериментальної групи зображені здебільшого у світлих, яскравих тонах, що свідчить про відсутність страху.

Наявність страхів у дітей підтвердила анкета-бесіда, проведена в експериментальній та контрольній групах, результати якої дають підстави стверджувати, що діти емоційно по-різному реагують на предмети і явища реальної дійсності. Однак серед факторів, які спричиняють у них стан страху менше стало тварини (особливо це спостерігається у дітей експериментальної групи), зокрема, ведмеді (10%). На другому місці – собаки і казкові герої (по 9%). Далі – темрява, в якій завжди є щось таємниче, незвичайне, несвідоме.

Зміїв і явищ природи діти бояться також (по 8%). 35 % дітей нічого не бояться.

Зіставлення отриманих результатів формувальної експериментальної роботи з показниками розроблених нами критеріїв оцінки ефективності процесу подолання страхів у дошкільників засобами гри підтвердили правомірність сформованої гіпотези.